II

(Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 10 november 1999

betreffende de steunregeling die de regio Toscane (Italië) in de veehouderijsector ter verbetering van het Chianina-ras voornemens is ten uitvoer te leggen

(Kennisgeving geschied onder nummer C(1999) 3866)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(2000/286/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig het genoemde artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken [1], en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I. **Procedure**

(1) Bij brief van 5 december 1997 heeft de permanente vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het EG-Verdrag de Commissie kennisgegeven van een steunregeling in de veehouderij ter verbetering van het Chianina-ras.

(2) Bij brief van 4 maart 1998, geregistreerd op 5 maart 1998, en bij brief van 7 juli 1998, geregistreerd op 13 juli 1998, heeft Italië de Commissie aanvullende inlichtingen verstrekt.

(3) Bij brief van 28 augustus 1998 heeft de Commissie, gelet op de zomervakantie, de Italiaanse autoriteiten verzocht de termijn waarbinnen zij een beslissing ten aanzien van de aangemelde steun dient te nemen, met vijf werkdagen te verlengen.

(4) Bij brief van 29 september 1998 heeft de Commissie Italië kennisgegeven van haar besluit tot inleiding van de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag ten aanzien van deze steunmaatregel. De permanente vertegenwoordiging van Italië is van deze beslissing door de Commissie in kennis gesteld per brief SG(98) 035729 van 16 september 1998.

(5) Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure is in het *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* bekengemaakt. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken steunmaatregel kenbaar te maken.

(6) Bij brieven van 23 oktober en 11 december 1998 hebben de Italiaanse autoriteiten de Commissie hun opmerkingen over de inleiding van de procedure toegezonden.

(7) Bovendien heeft de Commissie bij brieven van 14 en 15 januari 1999 opmerkingen van andere belanghebbenden ontvangen. De Commissie heeft deze aan Italië doorgezonden om dit land in de gelegenheid te stellen hierover zijn opmerkingen te maken. De Italiaanse autoriteiten hebben deze brief van 12 mei 1999 meegedeeld.

II. **Beschrijving van de steunmaatregel**

Beschrijving

(8) De aangemelde steunregeling betreft een driejarenprogramma (1997-1999) ter bescherming en ter verbetering van het plaatselijke runderras „Chianina", dat genoemd is naar de Val di Chiana, het gebied in Toscane waaruit de dieren stammen.

[1] PB C 390 van 15.12.1998, blz. 15.

(9) De steunregeling heeft ten doel de achteruitgang van het Chianina-bestand tegen te gaan door het fokmateriaal in stand te houden en mogelijk te verbeteren en door steun te verlenen aan de veehouders ter compensatie van de extra kosten die het houden van Chianina-runderen in vergelijking met andere productievere en winstgevendere rassen met zich brengt.

(10) Volgens de gegevens van de Italiaanse autoriteiten is het totaalbestand van het ras in de laatste 40 jaar nationaal met meer dan 80 % gedaald, namelijk van 510 000 stuks in 1954 tot 100 000 dieren nu [2]. In de hiernavolgende tabel wordt een overzicht van de bestandsontwikkeling in de afgelopen 30 jaar gegeven.

Tabel 1

Ontwikkeling van het aantal in het stamboek in Italië geregistreerde runderen en koeien

Jaar	Geregistreerde koeien	Totaal geregistreerde dieren
1967	6 981	14 395
1968	7 562	15 592
1974	12 307	25 376
1976	15 335	31 620
1978	14 471	29 838
1980	11 030	22 744
1981	12 362	25 490
1982	13 046	26 899
1983	11 583	23 884
1984	11 093	22 873
1985	12 125	25 002
1986	13 677	28 200
1987	14 511	29 921
1988	15 759	32 246
1989	16 412	34 168
1990	17 134	35 873
1991	16 199	33 528
1992	15 551	31 801
1993	14 228	29 298
1994	13 959	29 767
1995	14 072	30 622
1996	13 635	30 021

[2] *Bron:* Stamboekvereniging.

Blijkens deze tabel is het aantal geregistreerde runderen en koeien in de periode 1967-1990 meer dan verdubbeld, maar is het sedert 1990 jaarlijks met gemiddeld 2,7 % respectievelijk 2,9 % afgenomen, namelijk van 35 873, respectievelijk 17 134 in 1990 tot 30 021, respectievelijk 13 635 stuks in 1996.

(11) De eerste grote daling in de jaren vijftig en zestig is vooral toe te schrijven aan het begin van de mechanisering op de landbouwbedrijven. Daardoor nam het aantal Chianina-runderen af, omdat deze vaak wegens hun kracht en hun weerstandsvermogen tegen moeilijke werkomstandigheden als trekdier gebruikt werden. Vandaag de dag is de teruggang van het bestand hoofdzakelijk het gevolg van de hoge kosten voor het houden van de dieren en de lage opbrengst ervan in vergelijking met runderrassen die veel winstgevender zijn. De dieren worden grotendeels gehouden op kleine bedrijven in moeilijk toegankelijk berg- of heuvelland waar schaalvergroting of kostenverlaging onmogelijk is. Om te overleven zijn de veehouders ertoe geneigd een zo groot mogelijk aantal vaarzen nog vóór ze voor de eerste maal drachtig zijn, te slachten. Daardoor loopt het aantal fokdieren terug en is de genetische verscheidenheid afgenomen, waardoor de mogelijkheid tot selectie en rasverbetering in de toekomst in het gedrang komt. De Italiaanse autoriteiten vrezen dat deze achteruitgang op lange termijn de overlevingskansen van het ras in gevaar brengt.

(12) Om deze ontwikkeling tegen te gaan, worden de volgende maatregelen overwogen:

Maatregel 1: steun voor het opzetten van een programma voor kunstmatige inseminatie door financiering van de volgende proefprojecten:

a) productie van embryo's met sterk ontwikkelde genetische eigenschappen (winning van oöcyten van vijf maanden oude vaarzen en in-vitrobevruchting met sperma van de beste stieren);

b) implantatie van de embryo's in fokkoeien. De daaruit geboren vrouwelijke dieren zullen als donor van oöcyten en later als fokkoe worden gebruikt. Mannelijke dieren zullen (na een nakomelingenonderzoek) als fokstier dienst doen.

De begunstigde, die de proefprojecten zal uitvoeren, is de Toscaanse Unie van Veehoudersverenigingen (Unione Regionale delle Associazioni Toscane Allevatori (URATA).

Maatregel 2: Steun voor de aankoop van fokstieren van het Chianina-ras in bedrijven die lid van het stamboek zijn. De steun bedraagt ten hoogste 40 % van de aankoopkosten.

De steun gaat naar in de regio gevestigde houders van Chianina-runderen die lid van het stamboek zijn en die fokstieren met afstammingsbewijs aankopen.

Maatregel 3: aanhoudpremie tot de eerste kalving voor Chianina-koeien die:

a) geboren zijn op een in het stamboek opgenomen bedrijf;

b) in het stamboek ingeschreven zijn;

c) voor de eerste maal gekalfd hebben op een bedrijf dat in hetzelfde stamboek opgenomen is.

De premie bedraagt 350 000 ITL (circa 175 EUR) per dier. Met deze premie willen de Italiaanse autoriteiten de veehouders ertoe aanzetten de vrouwelijke dieren als fokkoe te gebruiken in plaats van ze te verkopen of ze te mesten voor de vleesproductie, hetgeen tot nu toe voor de veehouders winstgevender en minder riskant was. Door de steun slechts toe te kennen voor dieren die aan de bovengenoemde voorwaarden voldoen, streven de Italiaanse autoriteiten naar een uitbreiding van het vrouwelijke fokmateriaal van het Chianina-ras. Alle veehouders die geregistreerde dieren houden en aan de voorschriften voldoen, komen voor de steun in aanmerking.

(13) De Commissie had bij haar besluit tot inleiding van de procedure overeenkomstig artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag, ernstige twijfel geuit over de verenigbaarheid van maatregel 3 met de gemeenschappelijk markt, omdat deze maatregel op grond van de door de Italiaanse autoriteiten verstrekte inlichtingen steun voor de bedrijfsvoering leek te zijn, die bedoeld was om de veehouders kosten voor de normale uitvoering van hun werkzaamheden te besparen, zonder dat dit enig duurzaam effect sorteert voor de ontwikkeling van de sector in zijn geheel.

(14) Voor de maatregelen 1 en 2 daarentegen had de Commissie duidelijk aangegeven dat deze in principe voor de in artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag bedoelde uitzondering in aanmerking komen. Toch heeft de Commissie besloten de procedure van artikel 88, lid 2, ook ten aanzien van deze twee maatregelen in te leiden, omdat zij een sterk vermoeden had dat de gehele aangemelde regeling terugwerkende kracht heeft. Wanneer dit vermoeden bewaarheid wordt, is een gunstige beoordeling van beide maatregelen niet langer mogelijk. In dat geval vervalt namelijk de noodzaak van de gehele steunregeling, een element dat bij de beoordeling van dergelijke staatssteun door de Commissie de doorslag geeft, en zou er dus sprake zijn van steun voor de bedrijfsvoering, die onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is.

Geldigheidsduur van de regeling

(15) In de eerste aanmelding van de Italiaanse autoriteiten is meegedeeld dat het programma een looptijd van drie jaar had (1997-1999).

(16) Op grond van het aangemelde ontwerp-besluit van de regionale raad (Consiglio regionale), dat de regionale regering (Giunta regionale) op 10 november 1997 heeft voorgelegd, zou voor 1997 een bedrag van 500 000 000 ITL worden toegewezen, terwijl voor de daaropvolgende jaren werd verwezen naar de begrotingswetten voor 1998 en 1999.

(17) De toewijziging van 500 000 000 ITL voor 1997 ten behoeve van de betrokken steunmaatregelen scheen erop te wijzen dat de steun ook verleend kon worden voor maatregelen die in 1997 zijn uitgevoerd, dus nog vóór de datum waarop de regionale regering het ontwerp-besluit inzake de steunregeling en de desbetreffende financiering aan de regionale raad had voorgelegd. Dat betekent dat de steun in bepaalde gevallen met terugwerkende kracht kon worden toegekend, dat wil zeggen voor uitgaven die gedaan waren nog voordat de potentïele begunstigde aanspraak op de steun kon maken. Daardoor zou de noodzaak van de steun [3] vervallen omdat de voorgenomen maatregel ook zonder steun (of verplichting van de overheid om deze toe te kennen) uitgevoerd zou zijn, zodat de maatregel als met de gemeenschappelijke markt onverenigbare steun voor de bedrijfsvoering [4] zonder enig duurzaam effect op de sector in zijn geheel zou moeten worden aangemerkt.

(18) Ter verduidelijking van dit punt heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten bij brief van 9 januari 1998 verzocht te preciseren of de in het programma vermelde maatregelen reeds in 1997 zijn toegepast en of de looptijd van het op 5 december 1997 aangemelde programma intussen gewijzigd was.

(19) Bij brief van 4 maart 1998 hebben de Italiaanse autoriteiten geantwoord dat de in het programma vermelde maatregelen in 1997 niet waren toegepast, en dat de oorspronkelijke looptijd van het programma niet was gewijzigd.

(20) De Commissie heeft daaruit opgemaakt dat de steun nog niet was uitbetaald, maar wel uitbetaald had kunnen zijn voor uitgaven die waren gedaan voordat de potentiële begunstigden wettig aanspraak op de steun konden

[3] Zie het arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980 in zaak 730/79, Philip Morris tegen Commissie, Jurisprudentie 1980, blz. 2671.

[4] Zie het arrest van het Hof van Justitie van 8 juni 1995 in zaak T-459/93, Siemens NV tegen Commissie, Jurisprudentie 1995, blz. 1675.

maken. Daarom heeft zij besloten de bovengenoemde procedure ten aanzien van de drie betrokken steunmaatregelen in te leiden, omdat de steun met terugwerkende kracht had kunnen worden verleend.

III. **Opmerkingen van de overige belanghebbenden**

(21) De Commissie heeft opmerkingen van twee belanghebbenden ontvangen, namelijk van URATA (Unione Regionale Associazioni Toscane Allevatori — waaraan steun wordt verleend op grond van maatregel 1 — bij brief van 14 januari 1999 en van COPA (Comité des organisations professionnelles agricoles de l'Union européenne) bij brief van 15 januari 1999.

(22) De beide belanghebbenden nemen hetzelfde standpunt in. In de bovengenoemde brieven worden namelijk de unieke eigenschappen van Chianina-runderen benadrukt, de belangrijke rol die ze spelen voor de economie van probleemgebieden waar de veehouders het hoofd moeten bieden aan moeilijke levens- en arbeidsomstandigheden, alsmede het geringe effect van de steun op de concurrentie en het handelsverkeer tussen de lidstaten. De beide organisaties steunen derhalve ten volle het initiatief van de Italiaanse autoriteiten om het Chianina-ras te beschermen en de neergang ervan tegen te gaan. Op grond van deze overwegingen vragen de organisaties de Commissie haar standpunt opnieuw te bezien en het gehele voorgestelde programma goed te keuren, zodat de nodige maatregelen kunnen worden getroffen, vóór het te laat is en het Chianina-ras met uitsterven bedreigd is.

IV. **Opmerkingen van Italië**

(23) De Italiaanse autoriteiten hebben bij brief van 23 oktober 1998 besluit nr. 1205 van de regionale regering van 19 oktober 1998 aan de Commissie toegezonden met daarin enige toelichtingen en gegevens, waarom in het kader van de op grond van artikel 88 lid 2, van het EG-Verdrag ingeleide procedure was verzocht. In die brief heeft Italië de Commissie ook gevraagd de termijn waarbinnen het zijn opmerkingen moest maken, met een maand te verlengen. Verdere toelichtingen zijn door de Italiaanse autoriteiten bij brief van 11 december 1998 verschaft.

(24) De opmerkingen van de Italiaanse autoriteiten in de eerste brief van 23 oktober 1998 kunnen in vier hoofdpunten worden samengevat.

(25) Eerst en vooral maken de Italiaanse autoriteiten bezwaar ten aanzien van de procedure. Volgens hen heeft de Commissie zich niet gehouden aan de periode van twee maanden waarbinnen zij zich overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie ([5]), over steunmaatregelen moet uitspreken die haar overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het EG-Verdrag zijn meegedeeld.

Volgens de Commissie had de Commissie zich uiterlijk op 5 mei 1998 over de aangemelde steunregeling moeten uitspreken, dat is binnen twee maanden na het antwoord van de Italiaanse autoriteiten van 4 maart 1998 op het hun bij brief van 9 januari 1998 door de Commissie toegezonden verzoek om nadere inlichtingen. De Italiaanse autoriteiten betwisten namelijk de geldigheid van de latere brief van 23 april 1998 waarin hun werd verzocht schriftelijk te bevestigen dat maatregel 3 van de aangemelde steunregeling niet zou worden ingetrokken. Volgens de Italiaanse autoriteiten kan de brief van 23 april 1998 niet als verzoek om aanvullende inlichtingen worden beschouwd, omdat het slechts gaat om een herhaling van het verzoek om dezelfde inlichtingen die reeds bij brief van 9 januari waren gevraagd en waarop de Italiaanse autoriteiten bij brief van 4 maart 1998 een duidelijk antwoord hadden gegeven. Daarom zijn zij van oordeel dat de brief van 23 april 1998 geen opschortende werking op de termijn van twee maanden kan hebben (die volgens hen op 5 mei 1998 verstreken is) en is hij door de Commissie uitsluitend verzonden om de normale termijn kunstmatig te verlengen.

(26) In de tweede plaats trekken de Italiaanse autoriteiten de interpretatie in twijfel die de Commissie met betrekking tot de aard van de steun in het kader van maatregel 3 gegeven heeft en volgens welke de premie voor elke stamboekkoe die voor de eerste maal kalft op een bedrijf dat in datzelfde stamboek ingeschreven is als houderijsteun moet worden beschouwd.

Volgens de Italiaanse autoriteiten heeft de steun echter ten doel de uitbreiding van het fokmateriaal op de in het stamboek opgenomen bedrijven te bevorderen door de veehouders ertoe te brengen voor de verbetering van het ras geëigende vrouwelijke dieren voor fokdoeleinden te gebruiken.

(27) In de derde plaats zijn de Italiaanse autoriteiten het niet eens met de opvatting van de Commissie over de looptijd van het aangemelde programma en de eventuele toekenning met terugwerkende kracht van de steun voor in 1997 uitgevoerde maatregelen.

Terzake verklaren de Italiaanse autoriteiten dat 1997 als eerste jaar van de looptijd van het driejarige programma gekozen is, omdat, wat de voor het eerste jaar benodigde middelen betreft, naar de regionale begroting voor 1997 verwezen werd, dat wil zeggen de begroting van het jaar waarin het programma ter goedkeuring aan de regionale raad voorgelegd is.

([5]) Zie de arresten in zaak C-120/73, Lorenz tegen Duitsland, Jurisprudentie 1973, blz. 1471 en in zaak C-84/82, Duitsland tegen Commissie, Jurisprudentie 1984, blz. 1451.

Volgens de Italiaanse autoriteiten was het duidelijk dat het programma niet in 1997 ten uitvoer gelegd kon worden, maar zij hebben een wijziging ervan in die fase niet dienstig geacht, omdat dit de afwikkeling van het onderzoek door de Europese Commissie had kunnen vertragen. De Italiaanse autoriteiten waren van plan eerst de beëindiging van de met de aanmelding van de steunmaatregel aan de Commissie begonnen procedure af te wachten en dan achtereenvolgens na het besluit van de Commissie het programma gedurende de nog resterende periode van de oorspronkelijk vastgestelde looptijd van drie jaar, namelijk tot en met 1999, ten uitvoer te leggen en via een besluit van de regionale raad de toepassing ervan te verlengen, totdat deze een volle drie jaar zou bedragen. Het lag in de bedoeling van de Italiaanse autoriteiten de betrokken wijziging overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag aan de Commissie mee te delen.

(28) Ten slotte vechten de Italiaanse autoriteiten de bij de beoordeling van de steunregeling gevolgde redenering aan, omdat zij van oordeel zijn dat de Commissie de steun in zijn geheel overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder c), moet beoordelen en niet alleen aan de hand van de geldende voorschriften en van precedenten. De Italiaanse autoriteiten wijzen er bovendien op dat de Commissie in het kader van het geïntegreerde mediterrane programma voor Toscane ([6]) reeds een soortgelijke maatregel ten gunste van het Chianina-ras goedgekeurd heeft. Op grond van maatrel 1.5 van het betrokken programma werd een premie van gemiddeld 190/200 ECU toegekend per dier dat een vooraf bepaalde leeftijd bereikt had en op een van de geselecteerde bedrijven geboren was. Het Chianina-ras was een van de rassen die voor deze premie in aanmerking kwam. De maatregel was aangenomen om de veehouders ertoe aan te zetten deel te nemen aan rasverbeteringsprogramma's.

(29) In de brief van 11 december 1998 hebben de Italiaanse autoriteiten opnieuw de aandacht van de Commissie gevestigd op de bijzondere eigenschappen van de Chianina-runderen, op de economische voordelen die deze houderij met zich brengt, op de achteruitgang van het fokmateriaal, op de geringe hoogte van het steunbedrag en op de onbeduidende omvang van de handel in deze dieren binnen de Gemeenschap.

(30) De door de Italiaanse autoriteiten verstrekte toelichting naar aanleiding van de opmerkingen van andere belanghebbenden bevatten niets nieuws in vergelijking met de opmerkingen die de Commissie reeds eerder meegedeeld waren.

([6]) Besluit nr. 336 van de regionale raad van 26 juli 1988 „Bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2088/85. GMP voor de regio Toscane".

V. **Beoordeling**

Ten aanzien van de procedure

(31) De opmerkingen van de Italiaanse autoriteiten over de niet-inachtneming door de Commissie van de door het Hof van Justitie vastgestelde termijn van twee maanden voor het onderzoek van de steunregeling, blijken ongegrond te zijn.

Na de brief van 4 maart 1998, waarin de Italiaanse autoriteiten ondubbelzinnig verklaren dat zij er niet toe bereid zijn maatregel 3 van de aangemelde steunregeling in te trekken, hebben namelijk een aantal telefonische contacten plaatsgevonden tussen de diensten van de Commissie en de Italiaanse overheden. Bij deze telefoongesprekken die, zoals gebruikelijk is in de betrekkingen tussen Commissie en lidstaten, in een geest van samenwerking zijn gevoerd, is de mogelijkheid om het programma in de door de Commissie gewenste zin te wijzigen in aanmerking genomen en hebben de Italiaanse autoriteiten de mogelijkheid tot intrekking van maatregel 3 niet uitgesloten. Zowel in de brief van de Commissie van 23 april 1998 aan de Italiaanse autoriteiten ([7]) als in het antwoord van deze autoriteiten op 7 juli 1998 ([8]) wordt naar deze telefonische contacten verwezen.

(32) Zoals de Commissie in de brief van 23 april 1998 benadrukt, hebben de Italiaanse autoriteiten de mogelijkheid tot intrekking van de onderzochte maatregel pas bij het laatste telefonisch onderhoud uitdrukkelijk uitgesloten. Op grond daarvan heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten volkomen terecht verzocht hun standpunt, dat tot nu toe niet eenduidig was, schriftelijk te bevestigen. Wanneer de Italiaanse autoriteiten van de „niet-opschortende" werking van de brief van de Commissie van 23 april 1998 werkelijk overtuigd waren geweest, dan hadden zij overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie ([9]) binnen de termijn waarbinnen de Commissie zich volgens hen had moeten uitspreken (5 mei 1999), aan de Commissie kennis moeten geven van hun besluit om de maatregel ten uitvoer te leggen en hadden zij hiervoor een minimumwachttijd in acht moeten nemen om de

([7]) Hierin staat woordelijk: „… Bij telexbericht van 9 januari 1998 is de Italiaanse autoriteiten om aanvullende inlichtingen verzocht. Deze inlichtingen zijn bij brief van de permanente vertegenwoordiging van Italië van 4 maart 1998 verstrekt. Naar aanleiding van deze briefwisseling zijn telefoongesprekken gevoerd tussen de diensten van de Commissie en de bevoegde nationale autoriteiten. Bij deze gesprekken is een mogelijke wijziging van het op 5 december 1997 aangemelde programma in overweging genomen.".

([8]) Het daarbij ingenomen standpunt is ook bij de mondelinge contacten tussen de diensten van de Commissie en de Italiaanse autoriteiten bevestigd.

([9]) Zie het arrest van het Hof van Justitie in zaak 120/73, Lorenz tegen Duitsland, Jurisprudentie 1973, blz. 1471, en in zaak 84/82, Duitsland tegen Commissie, Jurisprudentie 1984, blz. 1451.

Commissie in de gelegenheid te stellen te reageren ([10]). In plaats daarvan hebben de Italiaanse autoriteiten het verkieslijk geacht tot 7 juli 1998 te wachten, alvorens de brief van de Commissie van 23 april 1998 te beantwoorden en zo twee maanden laten verlopen om het antwoord te bevestigen dat zij volgens hen reeds in de brief van 4 maart 1998 gegeven hadden.

De Commissie heeft de steunregeling nooit goedgekeurd, heeft nooit gewettigde hoop opgewekt dat zij dit zou doen en de voorgenomen maatregel is nooit een bestaande steunregeling geworden in de zin van artikel 88, lid 1, van het Verdrag. Zoals reeds aangegeven is in overweging 4, is de permanente vertegenwoordiging van Italië derhalve bij brief SG(98) D 035729 van 16 september 1998 in kennis gesteld van het besluit van de Commissie de procedure van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, in te leiden.

Ten aanzien van de inhoud

(33) Op grond van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

(34) In artikel 24 van Verordening (EEG) nr. 805/68 van de Raad van 27 juni 1968 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector rundvlees ([11]) is bepaald dat de artikelen 87, 88 en 89 van het EG-Verdrag, behoudens andersluidende bepalingen in die verordening, van toepassing zijn op de productie van en de handel in de in artikel 1 van die verordening genoemde producten, en dus ook op de producten die onder deze steunregeling vallen.

(35) In het raam van het aangemelde programma wordt met staatsmiddelen steun toegekend aan particuliere landbouwbedrijven, die daardoor onmiskenbaar een onrechtmatig financieel voordeel verkrijgen ten opzichte van andere landbouwbedrijven die niet in aanmerking komen voor deze steun. Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie wijst verbetering van de financiële positie van een bedrijf door toekenning van staatssteun mogelijk op een verstoring van de concurrentie ten opzichte van concurrerende bedrijven die geen dergelijke steun ontvangen ([12]). Volgens de Italiaanse autoriteiten is het steunbedrag zeer gering, zodat het geen verstoring van de concurrentie met zich kan brengen. Er zij echter op gewezen dat de betrekkelijk kleine steunbedragen noch de vrij geringe omvang van de begunstigde bedrijven een mogelijke verstoring van het handelsverkeer tussen de lidstaten uitsluiten ([13]). Wat de landbouwsector betreft, vindt dit standpunt bevestiging in de mededeling van de Commissie inzake de minimis-steun ([14]), waarin staat dat de de minimis-regel niet voor de landbouwsector geldt.

(36) De onderzochte maatregelen beïnvloeden wel degelijk de handel tussen de lidstaten: in de rundvleessector bereikt deze handel namelijk een aanzienlijke omvang. In 1998 heeft Italië uit de overige lidstaten 2 372 245 ton producten van de rundvleessector ([15]) ingevoerd, terwijl de uitvoer van Italië naar de overige landen van de Unie in totaal 180 757 ton bedroeg. In datzelfde jaar bedroeg de productiewaarde van de sector ([16]) in Italië 3 226 000 ECU, terwijl deze voor de gehele Unie 21 465 000 ECU ([17]) beliep.

(37) De Gemeenschap beschikt niet over specfieke gegevens over de handel in dieren van het ras waarop de steunmaatregel betrekking heeft. Om te bewijzen dat de steun geen invloed zou hebben op de handel tussen de lidstaten, vermelden de Italiaanse autoriteiten een rundvleesproductie van 3 312 ton voor het Chianina-ras, zonder echter het jaar aan te geven waarop dit cijfer betrekking heeft.

(38) De markt die in het voorliggende geval in aanmerking genomen moet worden, is echter die van de gehele Europese Unie die alle soorten producten van de rundvleessector omvat die potentieel of daadwerkelijk met de producten van het Chianina-ras concurreren, alsmede de markt van de vervangingsproducten die de plaats kunnen innemen van door de verbruiker aangekocht vlees van Chianina-runderen. Bovendien kan volgens het Hof van Justitie aan een onderneming verleende steun ook het handelsverkeer tussen de lidstaten beïnvloeden en de concurrentie vervalsen, wanneer haar producten met die uit andere lidstaten concurreren, zelfs wanneer die onderneming niet uitvoert. Wanneer een lidstaat namelijk steun aan een onderneming verleent, dan kan de binnenlandse productie daardoor op peil blijven of zelfs verhogen, zodat in andere lidstaten gevestigde ondernemingen minder kans

([10]) Overeenkomstig artikel 4, lid 6, van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 (nu 88) van het Verdrag (PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1), beschikt de Commissie over 15 werkdagen na de ontvangst van de aanmelding om een beschikking te geven.

([11]) PB L 148 van 28.6.1968, blz. 24. Deze verordening is ingetrokken en vervangen door Verordening (EG) nr. 1254/1999 van de Raad (PB L 160 van 26.6.1999, blz. 21).

([12]) Zie voetnoot 3.

([13]) Zie de arresten van het Hof van Justitie van 21 maart 1990 in zaak C-142/87, België tegen Commissie, Jurisprudentie 1990, blz. I-959, en van 14 september 1994 in de zaken C-272/92, C-279/92 en C-280/92, Spanje tegen Commissie, Jurisprudentie 1994, blz. I-4103.

([14]) PB C 68 van 6.3.1996, blz. 9.

([15]) Levende runderen daaronder begrepen.

([16]) Kalveren daaronder begrepen.

([17]) *Bron:* Eurostat.

hebben om hun eigen producten naar de betrokken lidstaat uit te voeren. Derhalve kan dergelijke steun de handel tussen de lidstaten ongunstig beïnvloeden en de concurrentie vervalsen ([18]).

(39) De Commissie concludeert derhalve dat de onderzochte steunmaatregelen onder het in artikel 87, lid 1, van het Verdrag bedoelde verbod vallen.

(40) Op het in artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag vastgestelde verbod gelden uitzonderingen die zijn opgenomen in de leden 2 en 3 van dat artikel.

(41) Gezien de aard en de doelstellingen van de onderzochte steunmaatregelen zijn de in artikel 87, lid 2, bedoelde uitzonderingen hier niet van toepassing. Italië heeft zich overigens niet op deze Verdragsbepaling beroepen.

(42) In artikel 87, lid 3, worden de steunmaatregelen vermeld die als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd. Of deze inderdaad met het Verdrag verenigbaar zijn moet vanuit het standpunt van de Gemeenschap en niet vanuit dat van een bepaalde lidstaat worden onderzocht. Terwille van het goed functioneren van de gemeenschappelijke markt moeten de in artikel 87, lid 3, vastgestelde uitzonderingen restrictief worden opgevat.

(43) Uiteraard geldt de in artikel 87, lid 3, onder a), bedoelde uitzondering slechts voorzover de steun ten doel heeft de economische ontwikkeling te bevorderen van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst.

(44) Wat de in artikel 87, lid 3, onder b), bepaalde uitzondering betreft, moet worden opgemerkt dat de steun niet ten doel heeft de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang te bevorderen en er evenmin op gericht is een ernstige verstoring in de Italiaanse economie op te heffen.

(45) Ten slotte is de maatregel ook niet bedoeld of geschikt om de doelstellingen van artikel 87, lid 3, onder d), van het Verdrag te bereiken.

(46) Op grond van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag kunnen steunmaatregelen die de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën vergemakkelijken, als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden beschouwd, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad. Daarom moeten aangemelde steunmaatregelen aan dit artikel en aan de in dat verband toepasselijke bijzondere voorschriften worden getoetst.

Maatregelen 1 en 2 — Steun voor de uitvoering van rasverbeteringsprojecten en voor de aankoop van raszuivere fokstieren

(47) In het besluit tot inleiding van de procedure van artikel 88, lid 3, van het EG-Verdrag, heeft de Commissie benadrukt dat zij in beginsel gunstig over deze beide maatregelen had kunnen oordelen, omdat deze op zich bij het onderzoek verenigbaar met de gemeenschappelijke markt bleken te zijn, en derhalve onder de in artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag bepaalde uitzonderingen vielen.

(48) Zoals blijkt uit brief nr. S 75/29416 van 19 september 1975 ([19]) aan de lidstaten, is het inderdaad gebruikelijk dat de Commissie instemt met steunverlening (tot 100 % van de subsidiabele uitgaven) voor de uitvoering van KI-programma's met een maximumlooptijd van zes jaar, alsmede met steun (tot 40 % van de aankoopprijs) voor de aanschaf van in een stamboek ingeschreven raszuivere fokstieren. De beide maatregelen zouden derhalve, voorzover zij de in de genoemde brief aangegeven looptijd en intensiteit van de steun niet overschrijden, in beginsel als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt beschouwd kunnen worden.

(49) Het besluit van de Commissie om toch de procedure van artikel 88, lid 3, van het Verdrag ten aanzien van deze twee maatregelen in te leiden, berustte dan ook op het feit dat zij ernstig rekening hield met de mogelijkheid dat de steunregeling met terugwerkende kracht was toegekend. Als dit vermoeden bevestigd werd, zou dit de weg versperren voor een eventuele gunstige beoordeling van de beide maatregelen. Het zou dan namelijk louter gaan om steun voor de bedrijfsvoering, die geen enkel duurzaam effect op de sector in zijn geheel heeft en die derhalve onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is.

(50) Met de in brief van 23 oktober 1998 ([20]) verstrekte inlichtingen hebben de Italiaanse autoriteiten alle door de Commissie gekoesterde twijfel over een eventuele toepassing met terugwerkende kracht van de aangemelde steunregeling weggenomen en daarmee de mogelijkheid uitgesloten dat steun is uitbetaald voor uitgaven die zijn gedaan voordat de potentiële begunstigden eigenlijk recht hadden op de steun. Bovendien hebben zij zich ertoe verbonden de Commissie kennis te geven van het besluit tot wijziging van de looptijd van het programma.

([18]) Zie het arrest van het Hof van Justitie van 13 juli 1988 in zaak 102/87, Franse Republiek tegen Commissie van de Europese Gemeenschappen, Jurisprudentie 1988, blz. 4067.

([19]) Voorstel voor dienstige maatregelen met betrekking tot de door de lidstaten toegekende steun in de sector veehouderij en producten daarvan.

([20]) Zie overweging 27.

(51) De beide maatregelen kunnen derhalve overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden aangemerkt.

Maatregel 3 — Steun voor het aanhouden, tot de eerste kalving, van fokkoeien die aan bepaalde voorwaarden voldoen

(52) Maatregel 3 houdt het verlenen in van een premie voor het aanhouden van Chianina-koeien die aan bepaalde vereisten voldoen, tot zij voor de eerste maal kalven. De steun in de vorm van een eenmalige premie (350 000 ITL) per dier wordt per productie-eenheid toegekend en is als zodanig in beginsel onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt. Evenals steun die verband houdt met de geproduceerde of afgezette hoeveelheid, met de prijs van het product of met de productiemiddelen (diervoeder enz.) wordt dit soort premies inderdaad als steun voor de bedrijfsvoering aangemerkt ([21]), die uitsluitend bedoeld is om de begunstigde een tijdelijk financieel voordeel te verschaffen. Het doel van de steun bestaat er gewoon in de productiekosten van de begunstigden, door vermindering van de normaal door hen te dragen bedrijfskosten, voor de duur van de steunverlening te drukken. Dergelijke steun heeft geen enkel duurzaam effect op de ontwikkeling van de sector en is zeker niet geëigend om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken. Bovendien kan de betaling van dergelijke steun de toepassing van in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid vastgestelde marktondernemingsregelingen doorkruisen en producenten die niet voor de steun in aanmerking komen, benadelen.

(53) Volgens de in overweging 48 genoemde brief van de Commissie aan de lidstaten (S 75/29416) bestaat er echter een uitzondering op het strikte verbod tot toekenning van dergelijke steun en mogen met name de kosten voor het aanhouden van raszuivere mannelijke fokdieren tot 30 % gesubsidieerd worden, voorzover een dergelijke uitzondering door bijzondere, vooral regionaal bepaalde omstandigheden gerechtvaardigd is ([22]).

(54) De uitzondering heeft uitdrukkelijk betrekking op steunverlening voor het aanhouden van raszuivere mannelijke fokdieren en niet op vrouwelijke fokdieren zoals het geval is in maatregel 3.

Toch kan het standpunt worden verdedigd dat de uitzondering, naar analogie van de handelwijze van de Commissie in andere gevallen, ook voor vrouwelijke fokdieren kan worden toegepast. Er moet echter op gewezen worden dat het om een uitzondering gaat op het strikte verbod om steun per productie-eenheid te verlenen, die per defintie als steun voor bedrijfsvoering wordt aangemerkt. Dergelijke uitzonderingen moeten derhalve in restrictieve zin worden opgevat. De reden voor deze verschillende benadering ligt in het feit dat de twee soorten steun van geheel andere aard zijn: hoogwaardige mannelijke fokdieren spelen een zeer belangrijke rol in het veredelingsproces en dragen tot kwaliteitsverbetering in de gehele veehouderijsector bij. Door de inzet van hoogwaardige mannelijke stamboekdieren voor fokdoeleinden, kunnen deze dieren niet voor de winstgevender vleesproductie worden gebruikt. Wanneer een veehouder beslist om een mannelijk dier voor fokdoeleinden in plaats van voor de vleesproductie te gebruiken, kiest hij derhalve voor een dure en risicovolle investering, die, als dit al het geval is, pas op lange termijn iets oplevert. Het aanhouden van fokstieren brengt hoge kosten met zich die niet gecompenseerd worden door de verkoop van het vlees van die dieren, waarvoor meestal een zeer lage prijs geboden wordt. Om de kosten zoveel mogelijk te drukken, gebruiken de fokkers zolang mogelijk een zo gering mogelijk aantal dekstieren. Op de lange duur leidt dit onvermijdelijk tot een algemene verslechtering van het erfelijk materiaal van de bestanden. Bij het toestaan van een uitzonderingsregeling voor deze mannelijke dieren heeft de Commissie al deze elementen in aanmerking genomen, alsmede het feit dat de concurrentievervalsende werking van een dergelijke maatregel waarbij de steun per productie-eenheid wordt toegekend, ruim gecompenseerd wordt door het gunstige effect ervan op de duurzame ontwikkeling van de veehouderijsector.

(55) Een soortgelijke redenering gaat echter lang niet in dezelfde mate op voor vrouwelijke fokdieren. Bij deze dieren moeten de veehouders namelijk niet kiezen tussen twee uiteenlopende gebruiksmogelijkheden, die elkaar uitsluiten: hetzelfde vrouwelijke dier kan — en zo gebeurt het meestal ook — eerst voor fokdoeleinden gebruikt worden en dan voor de melk- en vleesproductie, zonder dat de verkoopwaarde van het dier daardoor vermindert. In dit geval zou het bij de toekenning van een premie per dier gewoon om steun gaan die bedoeld is om de veehouders normale, met hun werkzaamheden samenhangende bedrijfskosten te besparen. Een dergelijke premie valt onder de definitie van steun voor de bedrijfsvoering, die, zoals reeds in overweging 52 aangegeven is, niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt is en bijgevolg niet in aanmerking komt voor de in artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag bedoelde uitzondering. Dit verklaart waarom de in overweging 53 bedoelde uitzondering uitsluitend geldt voor mannelijke fokdieren en waarom die uitzondering in tegenstelling tot andere gevallen in strikte zin moet worden uitgelegd en niet zonder meer op vrouwelijke fokdieren kan worden toegepast. De premie voor fokkoeien van het Chianina-ras valt derhalve onder het algemene verbod op steun voor de bedrijfsvoering, die om de in overweging 52 vermelde redenen, per definitie onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is en niet in aanmerking komt voor de in artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag bepaalde uitzonderingsregeling.

([21]) Zie voetnoot 4.
([22]) Zie de steunmaatregelen nrs. N 490/96, N 636/97 en N 573/98.

(56) De Italiaanse autoriteiten zijn het niet eens met de interpretatie van de Commissie, die beweert dat het bij de betrokken maatregel, zoals deze hierboven beschreven is, om steun voor het houden van de dieren gaat. Zij benadrukken dat de steun als stimulans moet worden gezien om de producenten ertoe te brengen de koeien veeleer voor fokdoeleinden dan voor de vleesproductie te gebruiken. Het is echter zo dat de oriëntering van de productie en de ondersteuning van het inkomen doel en opgave zijn van de gemeenschappelijke marktordeningen die, zoals het Hof van Justitie herhaaldelijk verklaard heeft, een volledig en afgerond geheel vormen dat de lidstaten geen ruimte laat om maatregelen te nemen die daarvan afwijken of daarmee in strijd zijn ([23]). Bijgevolg valt elke steunmaatregel die de regelingen van de gemeenschappelijke marktordeningen doorkruist, automatisch buiten de werkingssfeer van de in artikel 87, lid 3, van het Verdrag bepaalde uitzonderingen.

Toepasselijkheid van Verordening (EEG) nr. 2078/92

(57) Italië had volgens de geldende Gemeenschapsvoorschriften van het bovengenoemde verbod kunnen afwijken, wanneer de steun was toegekend voor dieren die tot een ras behoren dat dreigt te verdwijnen. In dat geval zou de steun binnen de werkingssfeer vallen van Verordening (EEG) nr. 2078/92 van de Raad van 30 juni 1992 betreffende landbouwproductiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming, en betreffende natuurbeheer ([24]). De bescherming van de met uitsterven bedreigde rassen is inderdaad één van de maatregelen die kunnen bijdragen tot het bereiken van de doelstellingen van de verordening, namelijk de genetische verscheidenheid te behouden en te bevorderen. Dergelijke maatregelen komen derhalve in aanmerking voor medefinanciering door de Gemeenschap of voor staatssteun in de zin van artikel 10 van de genoemde verordening, op grond waarvan de lidstaten aanvullende steunmaatregelen mogen treffen waarvan de toekenningsvoorwaarden of -bepalingen verschillen van die welke bij de verordening zijn vastgesteld of waarvan de bedragen de in die verordening vastgestelde maxima overschrijden, op voorwaarde dat deze maatregelen in overeenstemming zijn met de doelstellingen van die verordening en met de artikelen 87, 88 en 89 van het Verdrag.

(58) Of de maatregel strookt met de doelstellingen van de bovengenoemde verordening, wordt beoordeeld aan de hand van de op Gemeenschapsniveau vastgestelde criteria om met het oog op de medefinanciering te bepalen welke rassen met uitsterven bedreigd zijn. Voor de toepassing van Verordening (EEG) nr. 2078/92 beschouwt de Commissie een ras als met uitsterven bedreigd, wanneer het aantal vrouwelijke fokdieren beneden de volgende grenzen ligt ([25]):

Tabel 2

Vrouwelijke fokdieren per ras

	Runderen	Paardachtigen	Schapen/geiten	Varkens
Rassen met stabiele populatie	5 000	5 000	7 500	2 000
Rassen met afnemende populatie	7 500	7 500	9 000	9 000
Rassen met toenemende populatie	4 000	4 000	6 000	6 000

Bovendien moet ook het totale aantal in het stamboek geregistreerde vrouwelijke fokdieren beneden de volgende drempels liggen:

Tabel 3

In een stamboek ingeschreven vrouwelijke fokdieren

Runderen	Paardachtigen	Schapen/geiten	Varkens
1 000	1 300	2 000	600

(59) Volgens de door de Italiaanse autoriteiten meegedeelde gegevens in tabel 1 was in 1996 het aantal in een stamboek ingeschreven vrouwelijke fokdieren 13 maal hoger dan het door de Gemeenschap vastgestelde maximum. Ook wanneer alle vrouwelijke fokdieren geregistreerd zouden zijn en dit cijfer dus het gehele fokkoeienbestand zou vertegenwoordigen, is het nog steeds tweemaal hoger dan het aantal dat op Gemeenschapsniveau gehanteerd wordt om te bepalen of een ras met uitsterven bedreigd is. Bijgevolg staat het Chianina-ras niet op het punt om te verdwijnen en valt het niet binnen de werkingssfeer van Verordening (EEG) nr. 2078/92.

(60) De Italiaanse autoriteiten betwisten niet dat het ras voorlopig niet met uitsterven bedreigd is, maar benadrukken dat het wel zover kan komen wanneer de huidige tendens aanhoudt en daartegen geen maatregelen worden getroffen. Daarom moet de Commissie de aangemelde steunmaatregel niet alleen aan de hand van de geldende voorschriften en van eerdere gevallen beoordelen, maar veeleer in het kader van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag in een ruimer perspectief beschouwen en als een maatregel die de ontwikkeling van de sector daadwerkelijk bevordert zonder dat de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang geschaad wordt.

(61) Wat het gevaar voor uitsterven van het ras betreft, blijkt uit de door de Italiaanse autoriteiten meegedeelde gegevens, die in overweging 10 in tabel 1 vermeld zijn, dat het aantal Chianina-runderen sedert 1990 jaarlijks gemiddeld met ongeveer 2% afgenomen is. Uit dezelfde tabel kan echter worden opgemaakt dat deze daling volgt op een periode van minstens 30 jaar van snelle aangroei,

([23]) Zie arrest van het Hof van Justitie van 18 mei 1977 in zaak 111/76, Officier van Justitie/Beert van den Hazel, Jurisprudentie 1977, blz. 901.

([24]) PB L 215 van 30.7.1992, blz. 85.

([25]) Document VI/3768/98 van de Commissie „Programma's voor het behoud van de genetische verscheidenheid van met uitsterven bedreigde veerassen of plantensoorten in het kader van Verordening (EEG) nr. 2078/92".

aangezien het aantal Chianina-runderen van 1967 tot en met 1990 nagenoeg verdubbelde. De Italiaanse autoriteiten hebben ter ondersteuning van hun argumenten enige prognoses ([26]) voorgelegd, die bewijzen dat wanneer de huidige tendens aanhoudt, het aantal geregistreerde koeien in 2004 tot 10 780 stuks gedaald zal zijn (tegenover 13 635 stuks nu). Bij deze berekening houden de Italiaanse autoriteiten echter geen rekening met het effect van de twee steunmaatregelen waarover de Commissie in beginsel gunstig beoordeeld heeft en zij laten ook het feit onvermeld dat dit cijfer nog steeds tienmaal hoger is dan het door de Gemeenschap vastgestelde maximum.

(62) Wat de opmerkingen over de handelwijze van de Commissie bij de beoordeling van de maatregelen betreft, zij erop gewezen dat het bepaalde in artikel 87, lid 3, onder c), een uitzondering vormt op het algemene verbod op de toekenning van staatssteun als bedoeld in artikel 87, lid 1. Daarom moeten dergelijke uitzonderingen strikt worden beperkt en mogen deze door de Commissie slechts worden toegestaan wanneer zij er vast van overtuigd is dat aan alle terzake vastgestelde criteria is voldaan. De maatregelen 1 en 2 van de aangemelde steunregeling waarmee dezelfde doelstellingen als met maatregel 3 worden nagestreefd, beantwoorden aan al deze criteria en zijn dan ook door de Commissie goedgekeurd. Steun voor de bedrijfsvoering, zoals dit het geval is bij maatregel 3, voldoet echter per defintie niet aan de voorschriften van het betrokken Verdragsartikel en kan derhalve niet worden toegestaan.

(63) De Italiaanse autoriteiten hebben geen deugdelijke argumenten aangevoerd om de stelling van de Commissie dat het om steun voor de bedrijfsvoering gaat, te weerleggen. Nooit hebben zij een berekening toegezonden van de extra kosten of het verlies aan inkomen van de veehouders noch hebben zij aangegeven in welke mate deze extra kosten door de voorgenomen premie gedekt zouden worden. In de oorspronkelijke aanmelding hebben de Italiaanse autoriteiten het bedrag van de premie eenvoudigweg „passend" genoemd. In de brief van 11 december 1998 wordt zonder verdere bijzonderheden vermeld dat de steun minstens 50 % van de voornoemde „extra kosten" zou dekken. De Commissie kan derhalve niet anders dan vaststellen dat de door de Italiaanse autoriteiten verleende premie (180,760 EUR) voor een ras waarvan niet met zekerheid gezegd kan worden dat het met uitsterven bedreigd is, ongeveer 50 % hoger is dan de in Verordening (EEG) nr. 2078/92 vastgestelde premie voor bedreigde rassen (120,8 EUR).

(64) Bovendien zijn de economische argumenten om de door de houders van Chianina-runderen ondervonden moeilijkheden te bewijzen en de verlening van de premie te rechtvaardigen (algemene zwakte van de veehouderijsector op nationaal niveau, structuur van de veehoudersbedrijven, milieufactoren, het ontbreken van schaalvoordelen, van kwaliteitsgarantiesystemen en van strategieën om de afzet van vlees van Chianina-runderen te bevorderen, een „discriminerende" steunregeling in het kader van de hervorming van het GLB van 1992) algemeen gehouden. Zij beschrijven de structurele zwakte van de veehouderijsector op nationaal en regionaal niveau, maar dit geeft de Italiaanse autoriteiten geen gerechtvaardigde grond om steun te verlenen, waarvan zij niet kunnen aantonen dat hij de sector in zijn geheel ten goede komt en dat hij geen concurrentievervalsend effect heeft voor de veehoudersbedrijven die het hoofd moeten bieden aan dezelfde moeilijke levens- en arbeidsomstandigheden maar met eigen middelen en op eigen kracht moeten proberen te overleven.

(65) Ten slotte verwijzen de Italiaanse autoriteiten ter rechtvaardiging van de steun ook naar soortgelijke steunmaatregelen die de Commissie in het kader van het geïntegreerde mediterrane programma voor de regio Toscane voor de jaren 1988-1992 goedgekeurd heeft. In het kader daarvan mocht een subsidie van 190/200 ECU per veeeenheid voor een aantal plaatselijke rassen, onder andere ook voor het Chinanina-ras, worden toegekend. Volgens de Italiaanse autoriteiten is er geen reden om een andere houding tegenover de onderzochte steunmaatregel aan te nemen.

(66) Terzake zij erop gewezen dat de Commissie de genoemde steunmaatregel goedgekeurd heeft op grond van een specifieke verordening ([27]), waarbij een welbepaald medefinancieringsprogramma wordt ingesteld ten gunste van bepaalde regio's in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en niet op grond van de artikelen 87 tot en met 89 van het Verdrag betreffende de mededingingsvoorschriften. De hier beschouwde steunmaatregel is echter overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het EG-Verdrag aan de Commissie meegedeeld, zodat zij deze aan de artikelen 87 tot 89 van het Verdrag moet toetsen. Bijgevolg kan de steun slechts worden goedgekeurd, wanneer deze op grond van de genoemde artikelen en niet van andere hier niet terzake doende voorschriften verenigbaar met de gemeenschappelijke markt blijkt te zijn.

VI. **Conclusies**

(67) Uit de bovenstaande overwegingen volgt dat de maatregelen 1 en 2 van de aangemelde steunregeling overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag verenigbaar met de gemeenschappelijke markt geacht kunnen worden, aangezien de Italiaanse autoriteiten, wat de toepassing van die maatregelen met terugwerkende kracht betreft, bij de Commissie alle twijfel weggenomen hebben die de aanleiding was om de procedure van artikel 88, lid 3, van het Verdrag in te leiden. De Italiaanse autoriteiten moeten de Commissie kennisgeven van het besluit tot wijziging van de looptijd van het programma.

([26]) Brief van de Italiaanse autoriteiten van 11 december 1998 (zie overweging 29).

([27]) Verordening (EEG) nr. 2088/85 van de Raad van 23 juli 1985 inzake de geïntegreerde mediterrane programma's (PB L 197 van 27.7.1985, blz. 1).

(68) Maatregel 3 van de steunregeling is niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt en komt derhalve niet in aanmerking voor een van de in artikel 87, lid 1, van het Verdrag bedoelde uitzonderingen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

1. De premie van 350 000 ITL (ongeveer 175 EUR) per veeeenheid voor het aanhouden, tot de eerste kalving, van volwassen vrouwelijke Chianina-runderen die:

a) geboren zijn op een in het stamboek opgenomen bedrijf;

b) in het stamboek ingeschreven zijn;

c) voor de eerste maal gekalfd hebben op een bedrijf dat in hetzelfde stamboek opgenomen is,

is onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

2. De steun voor het opzetten van een programma voor kunstmatige inseminatie door financiering van de volgende proefprojecten:

a) productie van embryo's met sterk ontwikkelde genetische eigenschappen (winning van oöcyten van vijf maanden oude vaarzen en in-vitrobevruchting met sperma van de beste stieren);

b) implantatie van de embryo's in fokkoeien,

is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt, onder voorbehoud van de in artikel 3 bedoelde wijziging van de looptijd om betaling van de steun met terugwerkende kracht te voorkomen.

3. Ook de steun voor de aankoop van in het stamboek ingeschreven fokstieren van het Chianina-ras voor ten hoogste 40 % van de aankoopkosten is met de gemeenschappelijke markt verenigbaar onder voorbehoud van de in artikel 3 bedoelde wijziging van de looptijd om betaling van de steun met terugwerkende kracht te voorkomen.

Artikel 2

Italië mag de in artikel 1, lid 1, bedoelde steunmaatregel niet ten uitvoer leggen.

Artikel 3

Italië wijzigt de looptijd van de in artikel 1, leden 2 en 3, bedoelde steunmaatregelen, zodat geen steun wordt toegekend voor kosten die zijn gedaan vóór de datum waarop de steun bij de Commissie is aangemeld.

Artikel 4

Italië deelt de Commissie binnen twee maanden vanaf de kennisgeving van deze beschikking mee welke maatregelen het heeft genomen om hieraan te voldoen.

Artikel 5

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 10 november 1999.

Voor de Commissie
Franz FISCHLER
Lid van de Commissie